

Rozprawka to typowo szkolna forma wypowiedzi, która jest uproszczoną wersją rozprawy naukowej, a więc — jak podaje *Słownik języka polskiego* — „obszernej, pisemnej pracy naukowej; dysertacji, studium, traktatu” (*Słownik języka polskiego*. Red. naukowej M. Szymczak). Słownik ten definiuje rozprawkę jako „nie wielką rozprawę, szkielet, artykuł”. W praktyce szkolnej (gimnazjum i liceum) rozprawka jest jedną z podstawowych form tzw. wypracowań, uznawaną za najtrudniejszą, ostatnio jednak ustępującą miejsca szkolnej odmianie eseju. Celem rozprawki jest refleksja nad jakimś problemem, forma ta wymaga więc uporania się z jakimś zadaniem, rozpatrzenia możliwości jego rozwikłania, zmagania się z czymś, czego nie wiemy, z czym nie potrafimy sobie od razu poradzić, co nie jest pewne. Rozprawka w swej strukturze oddaje przebieg naszego rozumowania związanego z dążeniem do rozwiązania problemu, odsłania nasz proces myślowy. Wina cechować ją logiczność, konsekwencja i precyzja myślowa. W rozprawce przedstawiamy najpierw problem i wątpliwości, które

mu towarzyszą, następnie mamy do wyboru dwie drogi:

— jeśli chcemy zaproponować określone rozwiązanie problemu, przedstawiemy gotową odpowiedź, następnie przytoczymy na jej rzecz argumenty, które uzasadnią tę odpowiedź w sposób przekonujący;

— jeśli nie znamy (nie jesteśmy pewni) rozwiązania problemu, przedstawimy nasze wątpliwości, następnie odwołamy się do argumentów, które nie zawsze doprowadzą nas do rozwiązania problemu, natomiast pozwolą lepiej uswiadomić sobie jego istotę i przez to przybliżyć możliwość rozwiązania.

W praktyce rozwiązanie problemu możemy przedstawić jako **tezę**, a więc w formie zdania orzekającego, o którego słuszności jesteśmy przekonani, albo jako **hipotezę**, a więc w postaci zdania nie w pełni uzasadnionego, wyrażającego nasze przypuszczenie, które wymaga dopiero lepszego, pełniejszego rozpoznania.

definicja rozprawki i rozprawy naukowej

cel rozprawki

drogi rozumowania

teza i hipoteza

W pierwszym przypadku przyjmujemy **dedukcyjny tok rozumowania**. **Dedukcja** to droga od ogółu do szczegółu, a więc od przyjętej tezy ogólnej, poprzez analizę szczegółowych argumentów, ku potwierdzeniu tezy. Rzecz jasna przytaczamy tu takie argumenty (fakty, racje, dowody, przykłady itp.), które wiążą się z tezą, które będą w stanie przekonać czytelnika, że teza jest słuszna, że sformułowane przez nas przekonanie jest prawdziwe.

W drugim przypadku (rozprawki z hipotezą) przyjmujemy **indukcyjny tok rozumowania**. **Indukcja** polega tu na stopniowej analizie szczegółowych zagadnień, których suma dopiero pozwoli sformułować rozwiązanie problemu. Zwykle po przedstawieniu problemu formułujemy wówczas wstępną hipotezę, którą, poprzez analizę szczegółowych zagadnień (indukcja), będziemy mogli ostatecznie potwierdzić (przekształcić w tezę) lub obalić.

Jak widać, pisanie rozprawki można porównać do przebiegu akcji w powieści kryminalnej. Zwykle w takich powieściach mamy do czynienia z dwoma schematami akcji. Albo prowadzący śledztwo wie, kto jest sprawcą przestępstwa, i musi zebrać dowody na potwierdzenie winy podejrzanego (dedukcja), albo nie zna winnego i analizuje pozostawione przez niego ślady, próbując łączyć je w całość, by wreszcie wskazać sprawcę (indukcja). Obowiązują więc dwa schematy:

1) od wiedzy — poprzez argumenty — do potwierdzenia,
2) od niewiedzy — poprzez argumenty — do wiedzy.

Temat rozprawki

W temacie rozprawki zawarty jest jakiś **problem**, a więc jakies zadanie do rozwiązania, jakiś kłopot, pewna trudność, niejasność. Problem to **pytanie o coś**, na przykład o słuszność, o rację. Tematy rozprawek formułowane bywają zwykle na kilka sposobów:

1) mają formę pytań, np.:

Czy Stas Tarłowski był bokaterem?
Czy słuźnikie Stefan Zielowski nazwał Stasię Bozowską „słiaczką”?
Czy Antygona miała rację, podejmując decyzję o pogrzebaniu zwłok brata?
Czy filozofia życia proponowana przez Jana Kochanowskiego w „Piesniacki” może okazać się przydatna współczesnemu człowiekowi?
Czy ballada Adama Mickiewicza „Komuntyzacja” to utwór programowy?
Stawisław Wólcwski — komantyle czy pozytywista?

problem do rozwiązania

indukcja

dedukcja

Teza i hipoteza

W ostatniej z przedstawionych wyżej grupie tematów mamy do czynienia z narzucenymi z góry tezami, które sformułować można następująco:

Stas Bozowska słusznie nazwana została przez Stepana Żenowskiego „siłaczka”. Antygonia miała rację (słusznie postąpiła), podejmując decyzję o pogrzebaniu zwłok brata. Filozofia życia przedstawiona w „Piesniach” Jana Kochanowskiego przysiadła jest także współczesnemu człowiekowi. Ballada Adama Mickiewicza „Romantyczność” to utwór programowy. Wokulski to romantyk lub Wokulski to pozytywista lub Wokulskim można od-
małeć cechy romantyka i pozytywisty.

3) temat rozprawki może narzucac tezę, którą będziemy uzasad-
niać, np.:

Rozważ problem bokaterstwa Stasia Takowskiego. Stasia Bozowska — nauzycielka „siłaczka”. Twoja ocena decyzji Antygony o pogrzebaniu zwłok brata. Filozofia życia proponowana przez Jana Kochanowskiego w „Piesniach” a realia życia we współczesnym nam świecie. Zwizki Stanisława Wokulskiego z romantyzmem i pozytywizmem. Ballada Adama Mickiewicza „Romantyczność” Mickiewicza jako utwór programowy.

Przedstaw argumenty dla uzasadnienia, że Stas Takowski był bokaterem. Uzasadnij, że Stepan Żenowski słusznie nazwał Stasię Bozowską „siłaczka”. Jesteś obrońcą Antygony. Przedstaw argumenty uzasadniające jej rację. Przekonaj swojego mówcę o aktualności filozofii życia wyrażonej przez Jana Kochanowskiego w „Piesniach”. Zbiór argumenty dowodzące, że ballada „Romantyczność” Mickiewicza to utwór programowy. Rozważ, czy Stanisław Wokulski to romantyk czy pozytywista.

Argumenty

Tak sformułowane tematy nie pozostawiają nam wyboru, musimy wykonać określone zadanie, czyli zebrać i przedstawić argumenty przemawiające na korzyść narzuconych nam tez. Można oczywiście z tezami tymi polemizować, jeśli się z nimi nie zgadzamy, jednak nasze zadanie jest tu z góry określone. Mamy tu bowiem do czynienia z tezą, a więc — zgodnie z definicją — zdaniami wyrażającymi wiedzę pewną i sprawdzoną, toteż autor tematu raczej nie zakłada stanowiska polemicznego. Przyjąć więc musimy dedukcyjny tok naszych rozważań, a więc zebrać i przedstawić możliwie dużo przekonywujących argumentów.

Nie zawsze jednak teza będzie zawarta bezpośrednio w temacie rozprawki. Czasem będziemy musieli sformułować ją samodzielnie. Jeśli temat został sformułowany jako pytanie, np. *Czy Stas Tarkowski był bohaterem?*, musimy najpierw na to pytanie odpowiedzieć twierdząco lub przecząco i w tej odpowiedzi zawieramy tezę naszej rozprawki.

Co może być argumentem w rozprawce? Nie sposób dać tu jednej odpowiedzi, gdyż rodzaj argumentacji uzależniony jest od tematu. Ponieważ interesują nas głównie tematy z zakresu literatury, przytoczmy przykłady argumentów uzasadniających tezę w rozprawce, której temat dotyczy materiału lekturowego. Argumentem może być odpowiednie dobrane cytaty z utworu. Aby uniknąć zbyt obszernych cytatów, możemy również dokonać omówienia (streszczenia) fragmentu utworu, pamiętając przy tym, że omówienie to nie może zająć zbyt dużo miejsca w naszej pracy. Każdy cytat i streszczony fragment musi mieć przekonanie, że przytoczenie jakiegoś cytatu czy streszczenia jakiegos fragmentu było konieczne.

Argumentem na rzecz tezy prezentowanej w rozprawce może być również przytoczony sąd jakiegoś autorytetu (znawcy literatury, innego pisarza, wybitnej osobistości, z którego opinia łądzi się liczą itp.), najczęściej utrwalony w formie pisanaj, aby czytający mógł sprawdzić, czy wyrażany z kontekstu nie zmienił znaczenia.

Mozemy także odwołać się do twórczości innych pisarzy, do innych dzieł literackich, które dotyczą interesującego nas zagadnienia i mogą wspierać tezę naszej rozprawki. Są to tylko przykłady najczęściej pojawiających się źródeł argumentów w rozprawkach na tematy literackie, nie sposób wyliczyć wszystkich możliwości. Argumentem może być wszystko, co w sposób skuteczny wesprze tezy naszych prac.

W niektórych typach rozprawk możemy posłużyć się tzw. **kontraargumentami**, szczególnie wtedy, gdy nie zgadzamy się z jakimś

We wstępie, który powinien stanowić przynajmniej jeden akapit, przede wszystkim stawiamy tezę lub hipotezę. Możemy przedstawić tu również przesłanki, które skłoniły nas do zajęcia określonego stanowiska: do obrony tezy lub próby jej obalenia w przypadku, gdy z narzuconą w temacie tezę nie możemy się zgodzić. We wstępie można także „zapowiedzieć”, jakimi drogami chcemy przebiegać wadzić rozumowanie w naszej rozprawce, inaczej mówiąc — jaką metodą zamierzamy osiągnąć założony cel oraz jaki materiał uznaliśmy za niezbędny do przedstawienia naszej argumentacji. Musimy pamiętać, że wstęp jest swoistą wizytówką naszej pracy, że na jego podstawie czytający wyrobią sobie wstępna opinię. Dlatego, pisząc wstęp, powinniśmy uczynić wszystko, by nie zniechęcić czytającego.

Wstęp

1. Wstępu.
2. Rozwinięcia.
3. Zakończenia.

wych części:

Łatwo zauważyć, że rozprawka składa się z trzech podstawowych części:

zawiedzenia mieszkaniam naszymi myśli. Łatwo zauważyć, że rozprawka składa się z trzech podstawowych części: 1. Wstępu, 2. Rozwinięcia, 3. Zakończenia. Łatwo zauważyć, że rozprawka składa się z trzech podstawowych części: 1. Wstępu, 2. Rozwinięcia, 3. Zakończenia. Łatwo zauważyć, że rozprawka składa się z trzech podstawowych części: 1. Wstępu, 2. Rozwinięcia, 3. Zakończenia.

Kompozycja rozprawki

tekstu.

zas strukturę takiej rozprawki odzwierciedlałaby strukturę cudzego tekstu. Kompozycja rozprawki porównać można do odwiedziny w czyimś mieszkaniu. Autor pracy to gospodarz mieszkaniam, jej czytelnik to odwiedzający gość. Najpierw nasz gość wejdzie do przedpokoju, w którym wspólnie rozpozna układ mieszkaniam (zauważy otwarte lub zamknięte drzwi do różnych pomieszczeń). Przedpokój ten to niejako wstęp rozprawki. Następnie gospodarz zaprowadzi gościa do poszczególnych pomieszczeń (niekonięcznie wszystkich, nie wszystkie pokazywać, to gospodarz przecież decyduje, jakie pomieszczenia zaprezentować). Pomieszczenia te to niejako części naszej rozprawki, poszczególne argumenty. Wreszcie odchodzącego gościa ponownie zaprowadzimy do przedpokoju, by mógł opuścić nasze mieszkaniam (nie wyrzucimy go przecież przez okno ani nie przeniknie on przez ścianę). Ponowne odwiedzenie przedpokoju zastawić możemy z zakończeniem naszej pracy. Zauważmy, że wychodzący gość wie o naszym mieszkaniu więcej niż przed odwiedzinami. Pisząc rozprawkę, zapraszamy niejako czytelnika do odwiedzenia mieszkaniam naszymi myśli.

podstawowe części rozprawki

Rozprawka krok po kroku

Rozwinięcie to zasadnicza i najważniejsza część rozprawki. Tu przedstawiamy naszą argumentację. Każdemu z przytoczonych argumentów poświęcamy przynajmniej jeden akapit. Pamiętaj, że musimy o logicznym i konsekwentnym układzie argumentów. Kolejność ich pojawiania się w pracy nie może być — o czym była już mowa — przypadkowa. Nie sposób przedstawić jakiegoś określonej zasady ustalającej porządek argumentacji. Zależy to wielu czynników. Przede wszystkim od tego, czy przyjęliśmy dedukcyjny czy indukcyjny tok naszego rozumowania. W niektórych opracowaniach na temat rozprawki mówi się, że argumenty można uporzędkować w kolejności od najmocniejszych do najsłabszych lub odwrotnie. Czy jednak warto przytaczać „słabe” argumenty, czy mają one wówczas moc argumentów? Już lepiej byłoby podzielić rozwinięcie rozprawki na dwie części. W jednej z nich pojawiłyby się argumenty, które uznajemy za niepodważalne, w drugiej — takie, co do których sami nie jesteśmy przekonani, ale ich przytoczenie wydało nam się z jakiegoś powodu ważne (nasza praca nie byłaby bez nich pełna). Kompozycja rozwinięcia powinna być podporządkowana zaszyfrowanemu celowi, a więc układ pracy powinien czytelnie wynikać z jej dążeń ku jej zakończeniu. Kolejne argumenty powinny być tak dobrane, by przechodząc do lektury zakończenia naszej rozprawki jej czytelnik był coraz bardziej przekonany, że mamy rację.

Rozwinięcie

Zakończenie często określane bywa jako podsumowanie rozważań. Tu stwierdzamy, że przyjęta we wstępie teza okazała się słuszną, zaś w przypadku hipotezy — że przypuszczenie nasze w toku argumentacji zostało potwierdzone. W przypadku wywodu polemicznego powiemy, że udało nam się za pomocą przytoczonych kontrargumentów obalić czyjąś argumentację.

Jednak takie lakoniczne podsumowanie, w którym tylko stwierdzimy, że udało nam się dokonać tego, co zamierzaliśmy, wydaje się niewystarczające. Warto pomyśleć tu nie tylko nad tym, co nam się udało w toku naszej pracy wykazać, ale także nad tym, czego jeszcze nie zrobiliśmy, co warto by jeszcze rozwinąć, jakie możliwości pozostawiamy ewentualnym kontynuatorom naszych rozważań.

1. Pierwszy etap — dokładna analiza tematu.

Przede wszystkim musimy uświadomić sobie, czego żąda od nas autor tematu, czy dokładnie rozumiemy, jakie wyznacza nam zadania. Następnie powinniśmy uświadomić sobie, co wiemy na ten temat i jakich informacji jeszcze nam brakuje, abyśmy mogli przystąpić do pisania. Pamiętaj, że w rozprawce nie chodzi

Zauważmy, że każdy z tych akapitów zapowiada inny tok dalszej części pracy. W pierwszym przypadku po zdefiniowaniu bohatera-stwa (można tu przedstawić własne rozumienie, można skorzystać z definicji słownikowej lub z czyjejs wypowiedzi) kolejne elementy przyjętej definicji będziemy odnosić do postaci Stasia Tarkowskiego, aby w końcu móc stwierdzić, że chłopiec spełnia wszystkie przyjęte warunki warunku bohatera-stwa.

W drugim przypadku kompozycje dalszej części pracy mogą wyznaczać dokonania Stasia i przy każdym z nich zastanowimy się, czy udało się chłopcu pokonać własne słabości. W zakończeniu pracy przedstawimy wynik naszych rozważań, a więc spróbujemy odpowiedzieć na pytanie, czy zgromadzone przez nas argumenty pozwalają na nazwanie chłopca bohaterem.

Stas Tarkowski, główna postać z powieści Klauzka Stenkwicza „W pustyni i w puszczy”, został postawiony przed trudnym zadaniem. Porwany wraz ze swą matką przysiadłką Mel Rawlison przez Beduinów musiał stawić czoła wielu przeciwnościom losu. Aby przetrwać ten trudny okres, on, wtedy około pięciu lat, często podejmował trudne decyzje jak dorosły mężczyzna. Czy spisałby ten trudny temat zadania? Czy możemy nazwać go bohaterem? Spróbujmy to rozważyć.

Czy Stas Tarkowski z powieści Klauzka Stenkwicza „W pustyni i w puszczy” był bohaterem? Każdy, kto tę interesującą powieść przeczytał, ma, jak wykaże się od momentu powrotu przez Beduinów, potwierdza własne bohaterstwo. Aby wykaże, że chłopca nazwać można bohaterem, zastanówmy się najpierw, kogo możemy nazwać bohaterem. Według mnie bohater to ktoś, kto...

o to, abyśmy zawarli w pracy wszystko, co wiemy na temat jakiegos utworu czy pisarza, ale o to, abyśmy z tego wszystkiego, co wiemy i co udało nam się zgromadzić, dokonali selekcji, tj. abyśmy zawarli w pracy takie (i tylko takie) informacje, które dotyczą tematu.

Jeśli nie jesteśmy pewni odpowiedzi i zamierzamy dopiero w toku naszej pracy rozwiązać problem, postawimy hipotezę. Porządek pracy mógłby wówczas wyglądać następująco:

Oto przykład pierwszego akapitu rozprawki, w której odpowiemy twierdząco na pytanie: Czy Stas Tarkowski był bohaterem?

2. Drugi etap — selekcja materiału, czyli przygotowanie planu rozprawy.

Praktycznie można wyróżnić dwa rodzaje planów: „psychologiczny” i „kompozycyjny” (zobacz rozdział o technikach pracy umysłowej). Plan „psychologiczny” jest brulionowym zapisem tego wszystkiego, o czym zdecydowaliśmy w naszej rozprawce napisać. Brak tu jeszcze tego uporządkowania, jakie pojawi się w drugim planie. Zapisujemy tu pomysły do zrealizowania podczas pisania pracy w takim porządku, w jakim „przychodzą nam one do głowy”. Plan **kompozycyjny** to z kolei efekt porządkowania tego wszystkiego, co zawiera plan pierwszorzędny. Dokonujemy najpierw selekcji zapisanych pomysłów, z niektórych czasem rezygnujemy, inne rozbudowujemy, bywa, że jeszcze pojawiają się nowe. W efekcie powstaje plan, według którego możemy już przystąpić do pisania. Pamiętajmy jednak, że nie jest to jeszcze wersja ostateczna, toteż nie bójmy się dokonywać późniejszych zmian w gotowym już planie kompozycyjnym, choć nie powinny być to już (szczególnie podczas pisania pracy klasowej czy maturalfnej) zmiany zasadnicze.

Gdybyśmy szukali argumentów dla wsparcia tezy o bohaterstwie Stasia Tarkowskiego, należałoby przeanalizować tekst utworu i odnaleźć te fragmenty, w których bohater dokonuje czegoś, co przerasa możliwości chłopca w jego wieku. Szukalibyśmy także opinii innych bohaterów, które dotyczyłyby niezwykłości dokonania Stasia. Również narrator powieści komentuje przedstawiane zdarzenia i charakterystuje swych bohaterów — taka wypowiedź narratora (który niejednokrotnie wyraża opinie autora) może posłużyć za argument. Przygotowując argumentację dotyczącą bohatera Stasia, należałoby również sięgnąć do tzw. opracowań, ale musimy tu być ostrożni. Zacytowanie opinii anonimowego autora „bryku” byłoby wątpliwym argumentem. Należałoby raczej przywołać opinie znawcy twórczości Sienkiewicza, kogoś, kto wiele czasu poświęcił na zgłębienie tajemnic jego dorobku pisarskiego, przede wszystkim zaś powieści *W pustyni i w puszczy*.

Mozemy także postużyć się argumentem „z życia”, przywołać opinie, z którą się zetknęliśmy. Tu jednak także powinniśmy być ostrożni. Argumenty takie nie poddają się weryfikacji i zaliczilibyśmy je do argumentów mniej przekonujących, „stałych”. Następnym problemem wiążącym się z argumentami jest konieczność ich prezentowania, a więc zagadnienie kompozycji rozprawy. Argumenty, jak mówiliśmy o tym wyżej, nie powinny pojawiać w kolejności przypadkowej, tak jak nasuwały nam się w trakcie pisania. Ich układ powinien wynikać z koncepcji ogólnej naszej pracy.

4. Czwarty etap — przekształcanie planu kompozycyjnego w ciągły tekst pisany, a więc w ostateczną wersję naszej rozprawki. Musimy pamiętać o tym, że przyjmujemy w tym momencie rolę narratora, który kieruje swe słowa do kogoś i tego kogoś zamierza przekonać do swoich racji. Istota więc będzie zarówno jednolitość owej narracji, jak i stylistyczna atrakcyjność. Jeśli jesteśmy pewni naszych umiejętności pisarskich, możemy pisać od razu „na czysto”. Jednak pamiętajmy, że sporządzenie tzw. brudnopisu pozwoli nam jeszcze raz ocenić efekt własnej pracy i dokonać ostatecznych już zmian i poprawek.

Powyższe zakończenie jest potwierdzeniem przyjętej tezy i podsumuje rozważania. Ponadto w końcowym pytaniu zawiera uogólniające pytanie, które pokazuje, że nasze rozumienie bohaterstwa nie jest powierzchowne.

Przedstawione argumenty wydają się w pełni potwierdzać tezę, że Stasia Tarbowskiego można nazwać bohaterem. Dzięki jego postawie dzieciom pomógł przez Beduiów udało się przetrwać trudny długiej wędrówki przez afrykańską pustynię i puszcę. Mimo młodego wieku chłopiec potrafił zachować się w wielu trudnych sytuacjach jak dorosły mężczyzna. Jego bohaterstwo polega jednak nie tylko na tym, że udało mu się pokonać trudny wędrówki. Ważniejsze wydaje się to, że Stasiowi udało się pokonać własne słabości, przede wszystkim strach. Tych słabości było wiele. Czasem można było zwątpić w bohaterstwo chłopca. Ale czy bohaterem jest ten, kto niczego się nie boi, czy raczej ten, kto mimo strachu podejmuje się zadań, jakie los stawia na jego drodze?

3. Trzeci etap — konstruowanie zakończenia. — opinie znawców na temat reakcji postaci Stasia. — opinie na temat chłopca wypowiadane przez narratora i bohaterów, Nel, odwaga w rozmowie z Mahdim itp.), czynny Stasia: zabicie Iwa, uratowanie Kinga, zdobycie chininy dla — argumenty wynikające z przebiegu akcji (kolejne bohaterские — własne spostrzeżenia i zasyższane refleksje innych czytelników, W rozprawce o bohaterstwie Stasia mogłyby to być kolejno:

Zakończenie rozprawki o bohaterstwie Stasia Tarbowskiiego mogłoby wyglądać na przykład tak:

1. Wymyśl jak najwięcej przykładów zastosowania spinacza do biele-
liźny/filizanki/kapsla z butelki.

2. Dokńcz zdania według własnych pomysłów:

- Nie warto ściągać, ponieważ
- Rzadko wypowiadam się publicznie, gdyż
- Otrzymam tytuł najlepszego ucznia w klasie, pod warunkiem,
- ze
- Kiedy wiążę, jak ktoś znieca się nad zwierzętami,
- Uważam, że Dzień Ziemi

3. Na podstawie podanych stwierdzeń sformułuj i zapisz tezę:

- a) dzieci przez wiele godzin są pozabawione opieki, rodzice nie rozumieją potrzeb swych dzieci, dzieci uciekają w świat fanta-
zji;

teza:

b) mass media serwują codzieną porcję przemocy, obniża się
średnia wieku przestępców, telemaniacy żyją w wyimaginowa-
nym świecie, bohaterami stają się postacie z japońskich kres-
ków;

teza:

c) w szkole spotyka się przycięci, codziennie stajemy się mądrzej-
si, bez wykształcenia w dzisiejszym świecie jest się nikim;

4. Zbierz w punktach co najmniej 5 argumentów potwierdzających
tezę: *Prawdziwych przyjaciel poznaje się w biedzie.*

5. Przeprowadź argumentowanie, kierując się wskazówkami
w tabeli.

Teza: *Starożytni bogowie mieli cechy ludzkie.*

Fakty	Dowody	Motywy	Racje, opinie
Co się zdarzyło? Co o tym świadczy?	Co o tym świadczy?	Dlaczego tak się stało?	Co ktoś sądzi? Jakie są opinie na ten temat?
Zdarzenia, sytuacje, zjawiska, zachowania.	Dokumenty, świadectwa potwierdzające fakty.	Przyczyny zdarzeń, pobudki zachowań.	Sądy, racje, poglądy, stanowiska.
.....

6. Napisz szczegółowy plan rozprawki na temat: *Czasami warto bujać w obłokach.* Wyodrębnij wstęp (tezę), rozwinięcie (argumenty), zakończenie (potwierdzenie tezy).

moje zdanie najlepiej potwierdzą słowa: „.....” • powołam się na słowa: „.....” • świadczą o tym słowa: „.....” • oto co na ten temat mówi: „.....” • aby poprzeć moje zdanie, przytoczę/zacytuję słowa: „.....” • rację ma , mówiąc: „.....” • najlepiej ilustują to słowa: „.....” •

Słownictwo służące do wprowadzania cytatów:

mi się, że.
 przypuszczalnie • widocznie • możliwe, że • przypuszczam, że • wydaje się • jasne, że • wiadomo, że • nie wątpię w to, że • prawdopodobnie • z pewnością • niechybnie • istotnie • bez wątpienia • naprawdę • rzeczwiście • w szczególności • na pewno • z całą pewnością • naturalnie • nie-wość budzi • nie znam w tej chwili odpowiedzi • nie zadawaj sobie trawie • z całą pewnością • słusznie • nie mam pewności, czy • mają wątpli-wości • wątpliwość, że • śmiało można wyciągnąć wniosek, że • nie wątpię • jestem zdania • jestem przekonany, że • nie mam wątpliwości • uważam, że, według mnie • w mojej opinii • z całą pewnością •

Słownictwo wyrażające opinie piszącego:

że, słowem • sumując.
 okazuje się, że • z rozważań wynika • to pozwała wyciągnąć wniosek • ostatni przytoczony argument • z całą pewnością mogę stwierdzić, że • przejdę do omówienia • na wstępie • na zakończenie •

Słownictwo sygnalizujące porządek argumentowania:

otóż • jednakże • zatem • głównie • w dodatku • w gruncie rzeczy.
 nieważ • dlatego • bo • gdyż • z powodu • o czym świadczy • przy tym • natomiast • tak więc • chociaż • mimo to • mimo tego • mimo że • po-za tym • ponadto • oprócz tego • przede wszystkim • tymczasem • na-

Słownictwo służące osiągnięciu spójności wypowiedzi:

- do rozprawki: *Czy możliwa jest miłość od pierwszego spojrzenia?*
- 8.** Napisz dwa różne wstępy (potwierdzający tezę, zaprzeczający ją) czeń i losów wybranych bohaterów lektur szkolnych.
- 7.** „Najlepiej widzi się sercem.” Uzasadnij słuszność maksymy Antoine de Saint-Exupéry’ego, odwołując się do własnych doświad-

← Słownictwo i wyrażenia